

SKOROSZYT

CEGLÓW

gm. Baranów

woj. skierniewickie

50517

TYTUŁOWY

BIBLIOTEKA

Zarządca: Zespół Pałac.-Ogród.

ul. Szwoleżerów 9, tel. 29-67-76

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 4305

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

Park, ogród, aleja, zieleni towarzysząca Rodzaj parku/ogrodu: klasztorny, zamkowy, pałacowy, dworski, miejski Czas powstania: połowa XIX w. Forma stylowa: krajobrazowy Wielkość: 2,75 ha		Nazwa: CEGKÓW Adres: GM. BARANÓW Województwo: SKIERNIEWICKIE Użytkownicy: Szkoła Podst.; Ośrodek Zdrowia, Złotnia Mleka	
---	--	--	--

K R Y T E R I A		0	1	2	3	4	
		zły	mierny	db	b. db		
A	I.	Stopień przetrwania elementów dawnego układu przestrzennego					
	Wartości zabytkowe	1. Osie i ciągi kompozycji (relacja z architekturą)		+			
		2. Układ dróg		+			
		3. Stopień przetrwania starodrzewia		+			
		4. Układ wodny i pierw. ukształt. terenu		+			
		5. Zachowanie dawnych elementów architektury i małej architektury		+			
	II.	Wartość układu przestrzennego					
		1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka czytelność nawarstwień stylowych		+			
		2. Wartość historyczna układu (dawność)		+			
		3. Wartość obiektów architektury		+			
		4. Reprezentatywność lub unikalność w skali regionu lub kraju		+			
		5. Wartości krajobrazowe i estetyczne		+			
	III.	Wartości tradycji historycznej (w sensie potencjonalnych walorów turystycznych)					
		1. Związek obiektu z postaciami lub wydarzeniami historycznymi	+				
	Wartości zabytkowe ogółem					10	
B	I.	Wartości przyrodnicze i ekologiczne					
	Wartości przyrodnicze i ekologiczne	1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów	+				
		2. Drzewa o charakterze pomników przyrody	+				
		3. Intensywność zadrzewienia		+			
		4. Stan zdrowotny drzewostanu		+			
		5. Znaczenie ekologiczne		+			
	Wartości przyrodnicze ogółem					3	
Ogólna ocena obiektu					13		

Analizę sporządził: *[Podpis]*

Data: 10.03.84

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania obiektu oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych — podać na odwrocie karty!

Uniwersytet Łódzki

Interdyscyplinarny Zespół Naukowo-Badawczy Ochrony Środowiska

90-237 Łódź, ul. Banacha 12, tel. 813-14

Nr tematu

Nr umowy 127/20

Data 6 VI 1983

Temat : Katalog zabytkowych parków i ogrodów
województwo **świętokrzyskie**

Zadanie : Ewidencja zabytkowej zieleni **parku dworskiego**.....
miejscowość **Cegłów**.....
gmina **Busko**.....

Autorzy **mgr L. Ruchnicki**.....

Konsultant

Zleceńodawca **Urząd Wojewódzki w Świętokrzyskich**.....

Rok wykonania **1983**.....

Kierownik tematu

Kierownik Zespołu

R. D.

UŁ, 89/P0...500

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 4305

BIBLIOTEKA

Zarząd Ochrony i Kształtowania Zespołu Parków-Ogrodów

ul. Szwoleżerów 9, tel. 29-67-78

METRYCZKA PARKU - OGRODU

1.	<u>Adres: miejscowość / dzielnica, ulica, nr posesji/</u> Cegłów		<u>gmina</u> Bazanów	<u>Województwo</u> świętokrzyskie
2.	<u>Nazwa parku: aktualna:</u> Cegłów		<u>dawna:</u> Gole	
3.	<u>Rodzaj parku i stan jego zachowania:</u> park dworski, krajoznawczy stan dobry			
4.	<u>Czas powstania i najważniejsze fazy przekształceń:</u> ok. połowy XIX w			<u>Autor:</u> nieznany
5.	<u>Powierzchnia parku:</u> ok. 2,75	<u>Ogółem ha</u> 74,75, 76, 199	<u>w tym wód w ha</u>	<u>Istniejące budynki:</u> 1. <u>O wartościach zabytkowych</u>
6.	<u>Nr i data rejestru parku-ogrodu</u>	<u>6^a. Opinia Komisji Konserwat.</u>	<u>2. Inne:</u> świątynia, szkoła, szpital świątynia nieka	
7.	<u>Użytkownicy obiektu:</u> Szkoła Podstawowa, Ośrodek zdrowia, Świątynia nieka			
8.	<u>Istniejące dokumentacje</u> <u>/data i autor/:</u>	<u>1. Pomiar sytuacyjno-wysokościowy:</u> brak	<u>2. Inwentaryzacja zieleni:</u> brak	
	<u>3. Studium historyczne:</u> brak	<u>4. Założenia techniczno-ekonomiczne:</u> brak	<u>5. Dokumentacje branżowe, techniczne</u> <u>i ekspertyzy:</u> brak	
9.	<u>Przeprowadzone remonty:</u>	<u>Budynków</u>	<u>Parku</u>	<u>Metrykę sporządził:</u> W. Kucharski <u>Data:</u> 1983

Park dworski w Cegłowie
gm. Baranów, woj. skierniewskie

Położenie

Park w Cegłowie leży ok. 200 m od drogi Błonie-Grodzisk Maz. Odległość od Błonia wynosi 7 km, a od Grodziska Maz. 10 km.

Działka, na której znajduje się park i dwór w Cegłowie, leży na granicy trzech miejscowości: Murowaniec, Cegłów, Gole. W przeszłości park leżał w granicach administracyjnych miejscowości Gole, obecnie znajduje się w Cegłowie.

Krótka analiza historyczna

W 1827 r. miejscowość Gole liczyła 27 domów z 265 mieszkańcami. Brak jest informacji o dobrach Gole. Wiadomo, że istniał dwór w tej miejscowości. W 1874 r. dobra nabyte przez nieznanego nabywcę za 50 tys. rs., w ich skład wchodziły m.in.: 689 mórg ziemi, wiatrak i pokłady marglu /1/.

Od kwietnia 1911 r. Gole należały do Juliusza i Marii Karoszewskich, którzy 27 kwietnia 1911 r. sprzedali je Adamowi Hirszmanowi za 42 tys. rb. W 1936 r. po śmierci Adama Hirszmiana dobra Gole odziedziczyli: Maria Teresa Hirszman, Zofia Hirszman, Elżbieta Zofia Hełczyńska /2/.

W 1945 r. nastąpiła parcelacja majątku. We dworze umieszczono szkołę, która mieściła się tam do czasu wybudowania nowego budynku w północnej części parku. Po przeniesieniu szkoły do nowego budynku, we dworze umieszczono ośrodek zdrowia i bibliotekę. W późniejszych latach w północno-wschodniej części parku wybudowano sklep i zlewnię mleka /3/.

Architektura dworu wskazuje, że nie jest to stary budynek. Powstał on prawdopodobnie w końcu XIX w. lub na początku XX. Park jest zapewne nieco starszy i mógł powstać około połowy XIX w.

Charakterystyka stanu aktualnego

Park w Cegłowie jest niedużym, stosunkowo dobrze zachowanym założeniem krajobrazowym, które składa się z czterech części zachowanych w różnym stopniu.

Północno-zachodni fragment ogrodu zajmuje szkoła. Budynek szkoły został wybudowany na terenie parku w latach 50-tych. Niewiele zachowało się tu ze starego drzewostanu. W pobliżu szkoły spotykamy jeszcze młode topole i robinie. W zachodniej części tego obszaru rośnie

dość duża kępa smoków. W północno-wschodniej części danego założenia znajduje się zlewnia mleka i sklep. W pobliżu tych budynków rosną drzewa w dość okazałych rozmiarach m.in.: jesion wyniosły o obwodzie pnia 4 m.

Na południe od szerokiego rowu przecinającego ogród leży trzecia część. Jest ona najlepiej zachowana. Mniej więcej w środku stoi dwór /fot. 1/. Jest to budynek parterowy, murowany, o dachu pokrytym eternitem. Główne wejście znajduje się od strony północnej. Przed frontem dworu jest niewielki okrągły trawnik otoczony żywopłotem z ligustru. Trawniki ten omija główna droga dojazdowa do dworu skręcając na zachód w kierunku miejscowości Gole. W pobliżu północno-wschodniego rogu dworu biegnie droga w kierunku pól. W opisywanej części założenia leżą trzy duże skupiny drzew znajdujące się między drogami krzyżującymi się w pobliżu dworu. Skupina rosnąca między drogą do wsi Gole i rowem charakteryzuje się stosunkowo dużym zwarcie drzewostanu, uwagę zwracają okazałe rozmiary białodrzewy /fot. 2/. Pozostałe dwie skupiny są mniejsze, a drzewostan ich jest mniej zwarty. W obu skupinach rosną stare wiąz /fot. 3/ o obwodach często znacznie przekraczających 2 m.

Następna, czwarta część dawnego założenia ogrodowego jest obecnie polem, pastwiskiem i częściowo nieużytkiem powstałym w wyniku eksploatacji piasku. W przeszłości był tu sad. Zachodnią granicę sadu była obecnie znacznie zniszczona aleja grabowa.

Park jest nieogrodzony. Ogrodzona jest tylko część wokół szkoły i teren wokół zlewni mleka.

Skrócona inwentaryzacja roślin

1. Bez czarny - *Sambucus nigra*
2. Czeremcha pospolita - *Radus avium*
3. Dąb szypułkowy - *Quercus robur* 2 szt
4. Forsycja x pośrednia - *Forsythia intermedia*
5. Głóg jednokwiatowy - *Crataegus monogyna*
6. Grab pospolity - *Carpinus betulus* 25 szt.
7. Jałowiec pospolity - *Juniperus communis*
8. Jedlica Douglas'a - *Pseudotsuga taxifolia* 1 szt.
9. Jesion wyniosły - *Fraxinus excelsior* 14 szt
10. Kasztanowiec biały - *Aesculus hippocastanum* 11 szt
11. Klon jawor - *Acer pseudoplatanus* 6 szt
12. Klon jesionolistny - *Acer negundo* 8 szt
13. Klon pospolity - *Acer platanoides* 36 szt

14. Leszczyna pospolita - *Corylus avellana*
15. Lilak pospolity - *Syringa vulgaris*
16. Lipa drobnolistna - *Tilia cordata* 18 szt
17. Modrzew europejski - *Larix decidua* 1 szt
18. Orzech włoski - *Juglans regia* 1 szt
19. Porzeczka czerwona - *Ribes Schlechtendalii*
20. Robinia akacjowa - *Robinia pseudoacacia* 9 szt
21. Sumak octowiec - *Rhus typhina*
22. Śliwa lubosza - *Prunus insititia*
23. Śnieguliczka biała - *Symphoricarpos albus*
24. Świerk pospolity - *Picea excelsa* 4 szt.
25. Topola biała - *Populus alba* 52 szt
26. Topola płonna - *Populus serotina* 7 szt
27. Trzmielina pospolita - *Eunymus europaeus*
28. Wiąz polny - *Ulmus campestris*
29. Wiąz szypułkowy - *Ulmus laevis* 22 szt
30. Wierzba biała odm. zwisa - *Salix alba 'Tristis'* 1 szt
31. Wierzba krucha - *Salix fragilis* 1 szt
32. Wiśnia pospolita - *Cerasus vulgaris* 1 szt
33. Żywotnik zachodni - *Thuja occidentalis*

Analiza stanu zachowania

Park w Cegłowie /dawniej Gole/ był średniej wielkości założeniem o charakterze krajobrazowym. Dawne założenie granice ogrodu są dobrze zachowane z trzech stron. Granica założenia od strony wschodniej jest nieczytelna. Kompozycja północnej części ogrodu została zniszczona w latach 50-tych w czasie budowy szkoły. Okoliczni mieszkańcy twierdzą, że zna ją dwór. Były tu kwietniki i zieleni niska. Nietypowa jest droga dojazdowa do dworu. Biegnie ona skośnie w stosunku do głównej osi dworu, a nie prostopadle jak to zwykle bywa w tego typu ogrodach. Przyczyna tego nie tkwi w przebudowie drogi i przystosowaniu jej do ruchu lokalnego. Na mapie w skali 1:25 000 z lat 50-tych wygląda ona podobnie jak obecnie. Przyczyną tego mogą być różne daty powstania dworu i parku. Rozmieszczenie drzew rosnących w parku sugerują, że może on być starszy od dworu.

Południową część dawnego założenia ogrodowego zajmował sad, z którego zachowały się tylko nieliczne jabłonie.

Nie wiadomo czy park był ogrodzony, nie zachowały się żadne ślady ogrodzenia.

Rola obiektu w krajobrazie

Park w Łęglowie leży na terenie pozbawionym zupełnie lasów. Zachowało się natomiast tu kilka parków podworskich, które po części wypełniają funkcję lasów.

Wpływają one pozytywnie na mikroklimat miejscowości, w której się znajdują. Podnoszą walory estetyczne krajobrazu północno-wschodniej części województwa skierniewickiego.

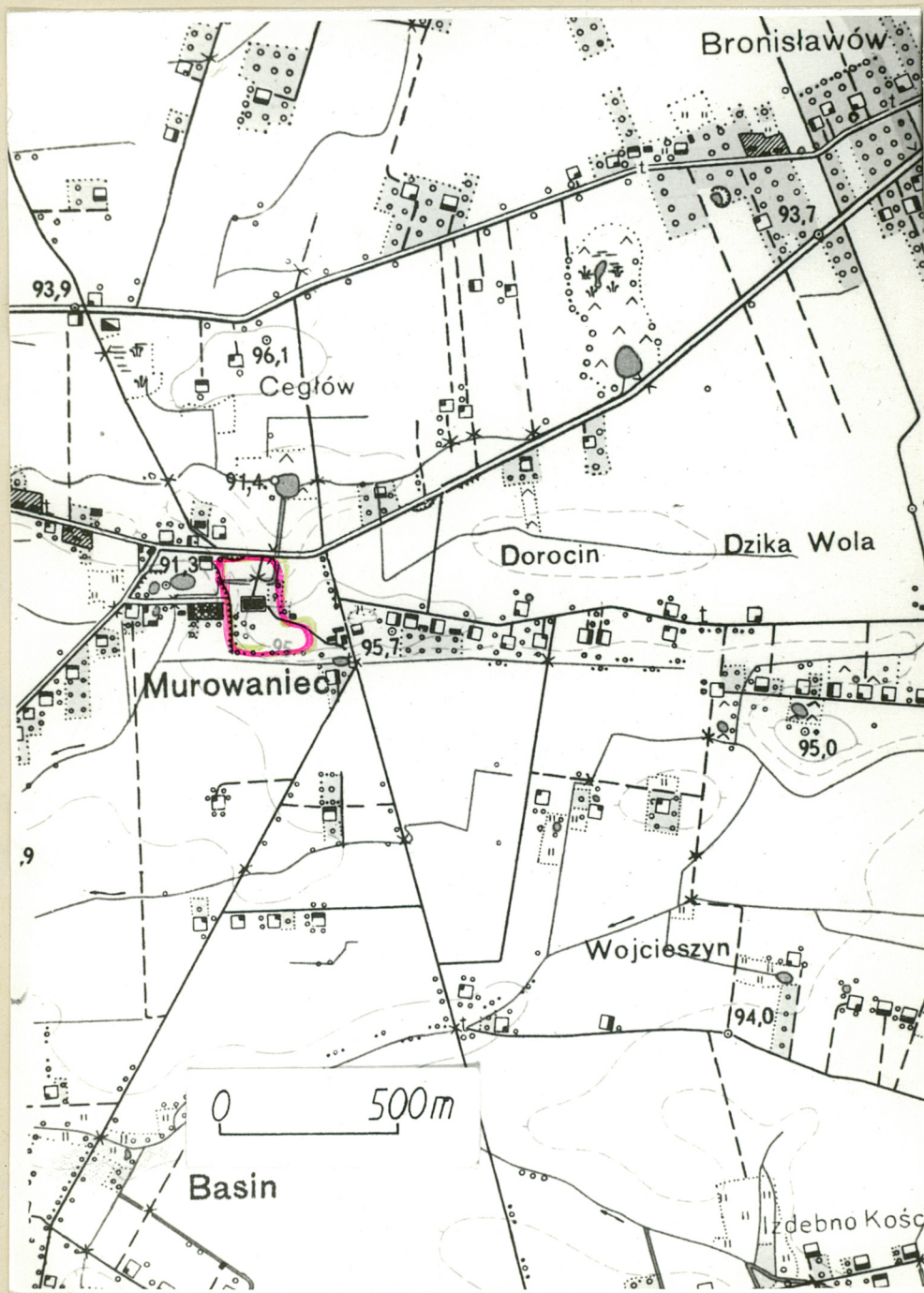
Wnioski

1. Park w granicach określonych na planie należy objąć ochroną konserwatorską.
2. Właściciele parku należy zobowiązać do dbania o niego, może on stać się miłym miejscem spędzania wolnego czasu dla mieszkańców wsi.
3. Za pomniki przyrody należy uznać drzewa oznaczone na planie następującymi numerami:

1.	niegł	szypułkowy	o	obwodzie	4 m
2.	"	"	"	"	3 m
3.	"	"	"	"	2,80 m
4.	"	"	"	"	3,60 m
5.	jesion	wyniosły	"	"	4 m

Literatura

1. Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego t.II /1881/
2. Wykaz hipoteczny nr 2966 /Żyrardów/
3. Dane z wyniaru ustnego.

Fot. 1. Cegłowa Dwór.
fot. W. Malinowski XI 1983

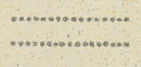
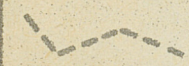
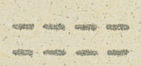
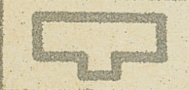

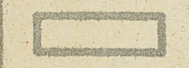

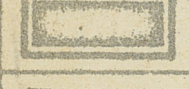

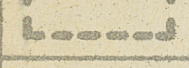

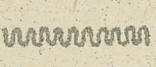

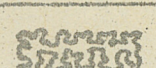

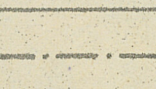
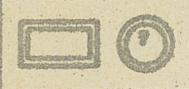
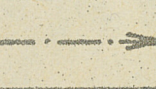
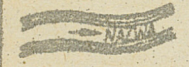

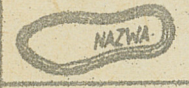
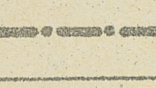

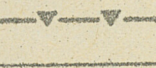

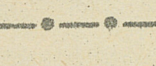
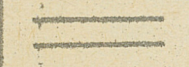

Fot. 2. Cegłów. Stare topole na tle dworu
fot. W. Waliński XI 1983

Fot. 3. Ceglów. Pomnikowy wlasz smypużkowy
fot. W. Malinowski XI 1983

LEGENDA DO PLANU PARKU.

	Aktualna granica parku.		Ślady dróg dawnych.
	Pierwotna granica parku.		Drogi założone współcześnie.
	Budynki murowane.		Masyw starodrzewia.
	Budynki drewniane.		Szpacery lub aleje.
	Budynki murowane o wartościach zabytkowych.		Pojedyncze stare drzewa liściaste i iglaste.
	Budynki drewniane o wartościach zabytkowych.		Drzewa uznane za pomniki przyrody.
	Miejsca lub pozostałości budynków zabytkowych.		Masyw drzewostanu młodego.
	Rzeźby parkowe.		Pojedyncze młode drzewa liściaste i iglaste.
	Ogrodzenie trwałe.		Skupiny krzewów.
	Ogrodzenie trwałe o wartościach zabytkowych.		Zywoczoły.
	Ogrodzenie nietrwałe.		Powierzchnie trawiste.
	Bramy i furtki.		Kwietniki.
 a/ b/	a/ Aktualne wejście do parku. b/ Dawne wejście do parku.		Osie kompozycji.
	Baseny, fontanny.		Osie widokowe.
	Rzeki, strumienie.		Stanowiska i kierunek wykonania zdjęcia fotograficznego.
	Naturalny zbiornik wodny.		Granice ochrony zabytkowego założenia.
	Naturalny zbiornik wodny zarosnięty szuwarami.		Granice ochrony zewnętrznych powiązań widokowych.
	Skorpy.		Granice ochrony ekologicznej.
	Drogi dawne dobrze zachowane.		

Nr inw. 4305

